

Motion till riksdagen 2016/17:3392

av **Penilla Gunther m.fl. (KD)**

Utgiftsområde 24 Näringsliv

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om anslagen för 2017 inom utgiftsområde 24 Näringsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av innovationssystemet med alla dess aktörer för att tydliggöra nyttan och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den nya statliga fonden Saminvest AB även fortsättningsvis ska driva de avvecklade statliga bolagen Fouriertransform och Inlandsinnovations tidigare inriktningar och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statens riskkapital i än högre grad ska kunna matcha lokalt riskkapital genom samverkan med kreditgarantiföreningar och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kreditföreningar och mikrofonder bör främjas för hållbart företagande inom även den sociala ekonomin och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att utredningen om crowdfunding tar hänsyn till internationella exempel på lagstiftning och användning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten till en statlig investeringsfond för att främja verksamheter inom det sociala området som kan ge arbete och sysselsättning och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka kravet på aktiekapital till 25 000 kronor vid start av aktiebolag och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över om momssatserna inom besöksnäringen kan harmoniseras med både turism och mötesindustri och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka momsén för enklare tjänster och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka ROT-avdraget med de nya tjänster som förordas och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de som startar nya företag oavsett företagsform bör omfattas av regelverket för SGI vid ett uppbyggnadsskede av företaget och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att högskolornas samverkansuppdrag behöver tydliggöras och följas upp och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de statliga forskningsinstituten bör ges tydligare uppdrag att bidra till kunskap och information om tillgängliga FoU-satsningar för industrins små och medelstora företag och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de regionala industriella utvecklingscentrumen (IUC) ges finansiellt stöd från staten inom ramen för företagsfrämjande för att kunna förverkliga industrialiseringsstrategin och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att energiskatten på el sänks för datacenter och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja lokala företagslotsar och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stöd till ett kvinnligt ambassadörsnätverk och Winnet och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentliga verksamheter i högre grad ska bidra till att verka för att internationella möten arrangeras i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Visit Swedens uppdrag för att bearbeta utländska marknader i syfte att få fler möten, kongresser och event till Sverige och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att fler utbildningar samt forskning och utveckling sker på området turismvetenskap och mötesplanering och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att strategin för att utöka start och affärsutveckling för ASF utvecklas till ett permanent program, samt att definitionen av ASF läggs fast i en förordning och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagen om valfrihetssystem, LOV, används i alla kommuner för att upphandla välfärdstjänster och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att LOV bör främjas på alla de områden som lagstiftningen ger utrymme för och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överenskommelsen med civilsamhället bör arbeta mer för att öka mångfalden av utförare inom hälso- och sjukvård samt omsorg och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga upphandlingsvillkor, inte begränsa vinster för företag, oavsett inriktning och bransch och tillkännager detta för regeringen.

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en särskild strategi för innovationsupphandling för att svenska företag ska kunna få ut nya produkter på marknaden och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att krav ska ställas på innovationsarbete i regleringsbrev till relevanta myndigheter för att öka innovationsvänliga upphandlingar och nytänkande och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn bör göras av samtliga statliga bolags och myndigheters utveckling vad gäller externt deltagande i upphandlingar och skapande av nya affärsverksamheter och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att den internationella kompetens som finns i Sverige genom våra nya svenskar för export och import bättre tas till vara i regionala exportcentrum och tillkännager detta för regeringen.

Tabeller

Tabell 1 Anslagsförslag 2017 för utgiftsområde 24 Näringsliv
Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen (KD)
1:1 Verket för innovationssystem	221 746	-920
1:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	2 893 335	-266 971
1:3 Institutens strategiska kompetensmedel	629 962	-2 480
1:4 Tillväxtverket	272 898	-1 449
1:5 Näringslivsutveckling	460 022	-227 000
1:6 Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	57 951	-235
1:7 Turistfrämjande	119 606	-10 000
1:8 Sveriges geologiska undersökning	197 864	-798
1:9 Geovetenskaplig forskning	5 807	
1:10 Miljösäkring av oljelagringsanläggningar	14 000	
1:11 Bolagsverket	22 842	
1:12 Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien	8 327	
1:13 Konkurrensverket	143 322	-595
1:14 Konkurrensforskning	13 661	
1:15 Upprustning och drift av Göta kanal	123 210	-100 000
1:16 Omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag	23 200	
1:17 Kapitalinsatser i statliga bolag	1 000	
1:18 Avgifter till vissa internationella organisationer	17 780	
1:19 Finansiering av rättegångskostnader	18 000	
1:20 Bidrag till företagsutveckling och innovation	309 461	-130 000
1:21 Patent- och registreringsverket	315 588	-311 000
2:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	24 612	-121
2:2 Kommerskollegium	86 091	-345
2:3 Exportfrämjande verksamhet	361 889	-130 000
2:4 Investeringsfrämjande	62 266	
2:5 Avgifter till internationella handelsorganisationer	20 517	
2:6 Bidrag till standardiseringen	31 063	
<i>Nya anslag</i>		
Ambassadörsnätverk kvinnligt företagande		+6 000
Summa	6 456 020	-1 175 915
<i>Specificering av anslagsförändringar</i>		
1:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling		-265 000
PLO		-1 971
		-266 971

Tabell 2 Utgiftsområde 24 Näringsliv

	2017	2018	2019	2020
1:1 Verket för innovationssystem	-1	-2	-4	-5
1:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	-267	-429	-539	-684
1:3 Institutens strategiska kompetensmedel	-2	-4	-7	-12
1:4 Tillväxtverket	-1	-3	-5	-7
1:5 Näringslivsutveckling	-227	-217	-217	-217
1:6 Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	-0	-1	-1	-2
1:7 Turistfrämjande	-10	-10	-10	-10
1:8 Sveriges geologiska undersökning	-1	-2	-3	-4
1:13 Konkurrensverket	-1	-1	-2	-3
1:15 Upprustning och drift av Göta kanal	-100	-50	-50	-50
1:20 Bidrag till företagsutveckling och innovation	-130	-130	-130	-110
1:21 Patent- och registreringsverket	-311	-311	-311	-316
2:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	-0	-0	-0	-1
2:2 Kommerskollegium	-0	-1	-1	-2
2:3 Exportfrämjande verksamhet	-130	-130	-130	-130
<i>Nya anslag</i>				
Ambassadörsnätverk kvinnligt företagande	+6	+6	+6	+6
Summa	-1 176	-1 285	-1 405	-1 546
<i>Specifisering av anslagsförändringar</i>				
1:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	-265	-420	-530	-675
PLO	-2	-9	-9	-9
	-267	-429	-539	-684

Kristdemokraterna bedömer att det finns utrymme för en justering av anslagen till de myndigheter som tillämpar pris- och löneomräkning (PLO). Lönekostnader svarar för en betydande del av myndigheternas utgifter. En nedjustering av PLO skulle bidra till effektivisering av myndigheterna, samtidigt som det finansierar prioriterade satsningar. Justeringen är beräknad som en 30-procentig minskning av PLO-uppräknningen under 2017–2020, vilket innebär 1,9 miljoner 2017 och därefter 29 fram till 2020.

Myndigheter inom utgiftsområde 4 och 6, såsom Polismyndigheten och Försvarsmakten, är undantagna från PLO-besparingen.

1 Motivering

1.1 Nuläget för näringslivet

En god välfärd förutsätter ett konkurrenskraftigt och differentierat näringsliv. Kristdemokraterna slår vakt om ett livskraftigt näringsliv som kan skapa fler arbetstillfällen och ökad tillväxt. Sverige behöver mer än någonsin ett företagsklimat

som lägger grunden för fler jobb. Men den rödgröna regeringen ger med ena handen och tar med den andra.

Regeringen försöker hålla olika grupper i näringslivet på gott humör genom att bilda råd, sätta ihop samverkansprogram, utse samordnare, föra samtal inom viktiga branschområden och lägga strategier. Människor engageras att delta i utvecklingen av sina respektive områden, något som borde vara gott och bra. Det som däremot kommer ut sedan i praktisk politik, från regeringen själv, och inte från de engagerade i professionen, är i mångt och mycket något helt annat som istället motverkar de goda initiativen.

Staten håller på att omstrukturera sitt riskkapital från Inlandsinnovation och Fouriertransform och göra detta till fond-i-fond-lösningen Saminvest AB, vilket skulle kunna möta start-ups såväl som befintliga företags utvecklingsprocesser och finansieringsbehov. Det skulle kunna innebära att fler företag vill verka i Sverige, men regeringen möter detta samtidigt med ogenomtänkta förslag på personaloptioner och förändring av lagen om offentlig upphandling, LOU.

Företagare inom vård och omsorg har fått osäkra villkor genom otydliga krav i upphandlingar som sedan blir krav på vinstbegränsningar istället – något som aldrig byggbranschen eller andra som upphandlas av kommuner och landsting drabbas av.

Regeringen säger sig uppmuntra att fler startar företag i Sverige, men drar samtidigt ned på stöd till företagsrådgivare och utvecklare av befintliga företag och särskilt till kvinnors och invandrades företagande. Regeringen har valt ut industrin som ett viktigt näringsområde för Sverige att utveckla. Deras politik för industrialisering är otillräcklig. De saknar exempelvis lösningar på matchningsproblematiken och förbereder införandet av en kilometerskatt som skulle slå hårt mot industrier framför allt i gles- och landsbygd. Som om inte den otillräckliga strategin för industrin vore nog, väljer man också bort att prioritera den växande tjänstesektorn genom den tidigare gjorda sänkningen av både RUT och ROT.

Där regeringen väljer ut vilka jobb som ska få öka i antal, välkomnar vi kristdemokrater istället alla arbetstillfällen som kan skapas i nya och befintliga företag.

1.2 Kristdemokraternas syn på näringsfrågor

Kristdemokraternas ekonomiska politik vilar på kunskapen om att arbete och välfärd åt alla bara kan uppnås genom att ansvarstagande personer, familjer och företag tillsammans tillåts att utvecklas och växa med trygga och stabila regler över tid. En av politikens viktigaste uppgifter måste vara att skapa förutsättningar för ekonomisk tillväxt, som ger fler jobb och välfärd.

En framgångsrik och inkluderande arbetsmarknadspolitik är därmed starkt beroende av ett fungerande utbildningssystem och en näringspolitik som främjar företagande som ger jobb och skatteintäkter till att finansiera välfärden. Den ekonomiska politiken grundad i en marknadsekonomi där det sociala ansvaret finns med, är därigenom det enskilt viktigaste medlet för att uppnå de flesta andra samhällspolitiska målsättningarna.

Näringspolitiken ska bygga på förvaltarskapsprincipen. Målet för Kristdemokraternas näringspolitik är att bygga en långsiktig och stabil grund för välfärd och sysselsättning genom ökat företagande inom sociala och ekologiska ramar. Detta står också i samklang med Kristdemokraternas målsättning att uppmuntra ett ökat personligt ansvarstagande. En regering som vill åstadkomma ekonomisk utveckling,

förstärkt välfärd och goda möjligheter till arbete måste bedriva en näringspolitik som stimulerar till enskildas initiativ och företagande.

En grundförutsättning för ett gott företagsklimat är att företag har råd och möjlighet att anställa. Regeringens höjda skatter på jobb kommer att inte minst slå hårt mot unga som söker sitt allra första jobb och mot dem som står långt ifrån arbetsmarknaden. Oavsett om det gäller första anställningen eller steget att starta ett företag, måste trösklarna in på arbetsmarknaden sänkas.

1.3 Kristdemokratisk politik för både små och stora företag

Det är viktigt att lagar, skatter och regler utformas på ett sådant sätt som gör det enklare för människor att starta och driva företag. De regler staten ställer upp för företagen ska vara långsiktiga. Likvärdiga villkor ska gälla för olika företagsformer, oavsett storlek av företag eller företagande i hela landet.

De små och medelstora företagen, som ofta är familjeföretag, ska stå i centrum för utformningen av näringspolitiken. Samtidigt har Sverige förmånen att ha en tillväxt av större internationella företag som också efterfrågar ett gynnsamt regelverk för att kunna fortsätta växa och stanna kvar i landet. Att de små företagen får möjlighet att växa och att de större företagen fortsätta utvecklas, är en förutsättning för att vårt land även framöver ska kunna hävda sig i den internationella konkurrensen med kompetens, produkter och tjänster.

Med fler sysselsatta kan fler försörja sig själva och därmed få mer makt över sina liv. Med fler sysselsatta skapas också resurser för att förstärka samhällsekonomin och därmed värna välfärdssystemen så att de som bäst behöver samhällets stöd, också kan få detta. Därför är tillkomsten av nya jobb, den i särklass viktigaste fördelningspolitiska frågan för oss kristdemokrater. En del i detta är att även se eget företagande som en naturlig väg till arbete, både för sig själv och för andra.

Ansvar för arbete och välfärd hos samhällets aktörer – den enskilde medborgaren, offentliga institutioner, näringsliv och ideella sektorn, är ibland diffust. Det är svårt både för den enskilde och företagare att skapa sig en bild av de arbetstillfällen, ersättningar, program och insatser som finns, framför allt de som sorteras under Arbetsförmedlingen och vilka myndigheter som har hand om vad. Kristdemokraterna vill därför konkurrensutsätta Arbetsförmedlingen och avskaffa regeringens misslyckade satsningar som trainee- och extratjänster, särskilt och förstärkt särskilt anställningsstöd och instegsjobb och ersätta detta med fler platser i trygghets- och lönebidragsanställningar, fler platser inom yrkesvux samt införandet av introduktionsanställningar.

Tydlighet, hanterbarhet och kunskap är tre delar som måste utvecklas hos ansvariga instanser för att skapa arbetspraktik, anställningar och lärlingsplatser på företag och i andra verksamheter men även för att kunna göra sin egen livsdröm möjlig i eget företagande eller tillsammans med andra. Inte minst för att skapa möjligheter för nya svenskar att komma in i det svenska samhället och kunna gå från bidrag till egen försörjning.

2. Innovationssystemet

Sverige är ett av världens bästa länder på innovation men bland de sämsta på att kommersialisera dessa. Kristdemokraterna vill stärka samverkan mellan universitet, forskningsinstitut och näringsliv och se nya gemensamma forskningsprogram som återspeglar näringslivets behov och där staten deltar som betydande finansiär. Men hela det totala innovationssystemet omsätter mycket offentliga medel och det behövs en genomgång av aktörer på alla nivåer för att göra systemet lättillgängligt, begripligt och adekvat.

För att en innovation ska komma till stånd behövs det kunskap, ett företag eller en entreprenör som kan omsätta kunskapen och idéerna till produkter, tjänster eller förbättringar, samt en marknad där en kund köper produkterna och tjänsterna. Att ha ett tillåtande klimat i samhället där idéer uppskattas, tas omhand till uppfinningar och kan vidareutvecklas är en del av Kristdemokraternas syn på personlig utveckling som medverkar till ett medskapande Sverige, där allas unika och lika värde är grunden för samhällsbygget.

Innovationer sker ofta i företagen av den egna personalen. Förr i tiden fanns ofta en ”förslagslåda” där medarbetarna kunde lägga förslag på förbättringar i verksamheten. Ofta fanns en summa pengar reserverade hos ledningen för att kunna belöna de förslag som kom till nytta. Organisationen Sveriges Ingenjörer kom fram till i en undersökning att det finns nära 12 000 yrkesverksamma som utvecklat affärsidéer som kan utgöra nya produkter i företagen eller i nya företag.

Det finns i grunden en positiv syn i företagen på att de anställda ska utveckla idéer – även om detta inte alltid belönas i erforderlig omfattning – men det hårt pressade tidsschemat gör det svårt att utnyttja kreativiteten.

Hela kedjan av aktörer i det entreprenöriella ekosystemet kan säkert motivera sin existens och påvisa ett gott arbete. Detta till trots, startas många företag utan kontakt med företagsrådgivare för att man inte vet var man ska leta efter någon som kan ge råd och stöd, eller att befintliga företag saknar kontakter med akademi och forskning likaväl som hur man söker medel för utveckling av företagen. Att ge uppfinnare stöd i sina idéer och ekonomisk support för ansökan om skydd för immateriella rättigheter eller att söka patent är även det angeläget och viktigt.

Eftersom de flesta är beroende av både privata och offentliga medel på lokal, regional och nationell nivå, behövs en översyn av processkedjan från uppfinnarstadiet, företagsrådgivning, forskning och utveckling, inkubatorverksamhet med mera, fram till finansiering och kommersialisering av produkter och tjänster.

Kristdemokraterna anser att en översyn av innovationssystemet är nödvändigt då mycket offentliga medel läggs på alla nivåer. Statliga medel fördelas genom myndigheter som till exempel Vinnova och Tillväxtverket, andra typer av stöd genom forskningsinstitut och företagsrådgivarorganisationer. Det senare minskar dock stadigt från nuvarande regering.

Vidare fördelas regionala och kommunala medel till inkubatorer, science centers, utvecklingscenter och samverkan genom kommunalförbund och andra organisationer. Det måste kunna utvecklas en metod för att mäta inte bara antal företag som startar eller växer i omsättning ekonomiskt eller antal anställda; det bör finnas en metod där innovationer och samhällsnytta kan mätas och utvärderas.

2.1 Riskkapital

Företagens möjligheter att hitta riskvilligt kapital till goda marknadsmässiga villkor är en nyckelfaktor för att trygga näringslivets möjlighet att utvecklas, växa och skapa nya jobb. Vi anser att det huvudsakligen är privat kapital som ska riskeras när företag startas och utvecklas oavsett om det rör sig om börsnoterade koncerner, medelstora företag i tillväxtfas eller affärsidéer i tidiga skeden, men att behov också finns av statliga marknadskompletterande insatser.

Staten bör främja nyföretagande genom att skapa ett gott klimat för innovationer samt produkt- och marknadsutveckling. De offentliga organen bör medverka till att nödvändigt riskkapital finns tillgängligt, inte minst för mindre företag och i regioner med svag kapitalbildning och sysselsättningsproblem. Särskilda insatser bör göras för att stimulera kvinnligt företagande.

Att få fler i Sverige att våga starta och driva företag är en förutsättning för ekonomisk tillväxt och en viktig del i att vara medskapare – inte bara medborgare – i samhället. Det är också viktigt att få fler att känna det mödan värt att behålla och driva vidare en verksamhet inom familjen, på orten, även på landsbygden; och säkra tillgång till kapital, engagemang, mentorskap och kompetenshöjning.

2.2 Omstrukturering av riskkapital

Sverige har en väl utbyggd sektor för riskkapitalförsörjning för företag, men den behöver omstruktureras och utvecklas. Tillgången till kapital för företag i tidiga skeden är ett ofta omvittnat problem. Få privatpersoner och institutioner vill riskera pengar i företag som ännu inte etablerat en fullskalig affärsverksamhet. Det finns därför en marknadskompletterande roll för staten att fylla. Dock så ser vi att detta många gånger istället får en effekt som delvis tränger undan det privata kapitalet eller verkar som direkta konkurrenter.

2016 förändrades de statliga finansieringsinsatserna för att bättre möta de finansieringsbehov som små och medelstora företag har och som den privata marknaden inte tillgodoser. Fokus i den förekommande utredningen lades på finansiering av företag och projekt där potentialen är stor för tillväxt men där risknivån också är högre och kapitalbehoven större. Utredaren tittade även på i vilka delar av kapitalförsörjningskedjan som det krävs marknadskompletterande insatser.

Statligt riskkapital för insatser i tidigare skeden har gjorts om till en fond-i-fond som Kristdemokraterna och Alliansen redan tidigare pläderat för, med namnet Saminvest AB. Bolagets verksamhet består i att bedriva finansieringsverksamhet med inriktning mot innovativa företag med hög tillväxtpotential genom marknadskompletterande indirekta investeringar. Detta kommer huvudsakligen att ske genom att – tillsammans med övriga investerare – investera i privata riskkapitalfonder som uppfyller de investeringskriterier som regeringen och riksdagen har fastställt.

Genom att avveckla Inlandsinnovation och Fouriertransform lades grunden till kapitalet i Saminvest AB. Inriktningarna däremot i dessa bolag bör tas tillvara, med Inlandsinnovations kunskap om norra Sveriges kapitalbehov och samverkan med andra partners inom kapitalförsörjning och Fouriertransforms kompetens inom fordonsindustrin om behovet av finansieringsinsatser.

Men för att såväl det offentliga som det privata riskkapitalet ska ge bästa möjliga effekt i investeringar, och inte minst att de uppfinnare, innovatörer och entreprenörer i

olika skeden ska hitta de medel som finns tillgängliga, krävs en tydligare organisering av de ovan nämnda aktörerna i innovationssystemet.

Det behövs förstärkt finansieringsstöd i mycket tidiga faser i form av bidrag, lån och ägarkapital. Därutöver behövs det finansieringsinsatser i kapitalintervallet 5–50 miljoner kronor. Det behövs också åtgärder för att förbättra tillgången till lånekapital till små och medelstora företag. Alla delar i kapitalförsörjningskedjan behöver fungera för att nyföretagandet ska stimuleras och för att landets företag ska ges möjlighet att expandera både produktmässigt och geografiskt.

2.3 Kreditgarantiföreningar och mikrofonder för mångfald av företag

Möjligheter att få kapital oavsett associationsform är en viktig åtgärd för att skapa mångfald i näringslivet. Kristdemokraterna anser att det är väsentligt för utvecklingen inte minst inom vård och omsorg i hela landet, att även kooperativ eller stiftelser kan få hjälp att investera i fastigheter inventarier med mera, som vilket bolag som helst.

Kristdemokraterna anser att kreditgarantiföreningar och mikrofonder bör främjas så att en större mångfald av associationsformer och en hållbar utveckling uppnås av företag och verksamheter som väljer annat än aktiebolag och enskild firma.

Det som kallas idéburet företagande bedrivs ofta i ideell förening, ekonomisk förening, kooperativa företag eller stiftelseform. Det kan vara ett äldreboende, en skola, en lanthandel eller något annat som människor gått samman om. Famna är paraplyorganisation för idéburna företag inom vård och omsorg, där till exempel Bräcke Diakoni är medlem. Skyddsvärnet är en stiftelse och exempel på organisation som även har arbetsintegrerade sociala företag.

Ofta saknas kapital utifrån som kan användas för investeringar i fastigheter, inventarier eller infrastruktur. Oavsett om det är en församling, en lokal förening eller en regional gren av en större organisation skulle de vara förtjänta av att få stöd att driva och utveckla sin verksamhet.

Enligt utlåtanden från ideella aktörer i Sverige och Sveriges Kommuner och Landsting finns det strukturella hinder och ren misstänksamhet mot verksamheten. Bara för att drivkrafterna är annorlunda (idéer snarare än vinst till aktieägarna) innebär det att dessa aktörer har svårt att få tillgång till kapital. Traditionella finansiella institutioner har helt enkelt svårt att förstå att dessa verksamheter kan drivas mycket effektivt.

I Ägarprövningsutredningens direktiv fanns också ett uppdrag till utredaren att undersöka hur kapitaltillgången för mindre företag och idéburen icke vinstdrivande välfärdsverksamhet kan förbättras. Det var ett uppdrag som den nya rödgröna regeringen olyckligtvis tog bort via ett tilläggsdirektiv. Hade det uppdraget fullföljts, hade med all säkerhet inte dagens diskussion om vinstbegränsningar i vård- och omsorgsföretag varit aktuell då dessa företags överskott återinvesteras som en del av grunden för affärsidén.

Det är tydligt att varken det traditionella banksystemet eller till exempel Almi har kunnat möta de behov som många idéburna non-profit-företag möter. Detta trots att dessa organisationer eller arbetsintegrerade sociala företag ofta har en både långsiktig och bärkraftig verksamhet.

Detta vill Kristdemokraterna råda bot på med hjälp av en statlig investeringsfond, på liknande sätt som har skett i Storbritannien genom Big Society Capital. Tanken är att medel från fonden ska kunna användas för så kallade sociala investeringar. Det kan

bland annat handla om lån med något lägre traditionella avkastningskrav. En klumpsumma på exempelvis 250 miljoner kronor skulle kunna avsättas och då som ett engångsvis anslag i statsbudgeten eller inom Tillväxtverkets ram. Frågan bör övervägas vidare. Lokala sociala investeringsfonder upprättas över hela Sverige men då med syftet att göra särskilda satsningar med just social inriktning, men en nationell fond handlar om att få fram fler verksamheter som ger arbetstillfällen och sysselsättning.

2.4 Crowdfunding

Kristdemokraternas grundsyn på samhället är de små gemenskaperna, där det gemensamma bästa är ett övergripande mål. Människor som går samman för att hjälpas åt att nå satta mål, ger positiva effekter för både närsamhället som landet i stort. Tillit och förtroende byggs mellan människor som verkar för samma sak.

Crowdfunding är ett nytt sätt att finansiera ett företags expansion där det använder en grupp (crowd) för att få in kapital. Detta kallas också gräsrotsfinansiering. Kanske man främst tänker på små insamlade medel från privatpersoner men trenden startade med att man gav rena bidrag som byttes mot förmåner från det nya företaget man ville stödja. Till exempel rabatter eller smakprov.

Crowdfunding har sedan utvecklats till att man även får ägarandelar i nya bolag, så kallad equity crowdfunding. Egentligen är det inget nytt att ett företag eller en entreprenör använder sina egna nätverk för att få resurser till ett nytt företag eller projekt. Det nya med crowdfunding är att man genom internet mycket enklare kan sprida budskapet även utanför sin närmaste bekantskapskrets. Då dessutom banker ofta är restriktiva med att finansiera nya bolag finns det ett stort behov av nya finansieringsmodeller. En annan fördel med crowdfundingmodellen för aktiebolag med aktieägare som också är tidiga användare och supportrar, är att man kan göra flera mindre emissioner till en trogen aktieägarkrets till ett förmånligt bolagsvärde.

Regeringen har nu också fått upp ögonen för detta fenomen med crowdfunding, och undersöker möjligheterna till reglering. Kristdemokraterna ser fördelar med det men föreslår att utredningen ser hur andra länder, till exempel USA hanterat frågan. Kapitalförsörjning och investeringar sker över landsgränserna och det måste därför tas hänsyn till i lagstiftningen.

2.5 Sänk kravet på aktiekapital vid start av aktiebolag

Många saknar i dag de medel som krävs för att kunna starta ett företag eller har svårt att göra avsättningar av sina löpande inkomster till denna grundplåt. Kristdemokraterna vill sänka trösklarna till företagande, för att ge fler möjlighet att starta och utveckla företag och på så vis skapa arbete åt både sig själv och andra. Kristdemokraterna var i alliansregeringen med och sänkte kravet på aktiekapital från 100 000 kronor till 50 000 kronor vid start av aktiebolag.

Kristdemokraterna vill sänka kravet på insats ytterligare. Dagens regelverk stänger ute potentiella företagare och att sänka kravet på aktiekapital till 25 000 kronor skulle göra steget lättare för många att starta företag.

3. Skatter och avgifter

Kristdemokraterna vill förbättra företagsklimatet bland annat genom en konkurrenskraftig beskattning, minskat regelkrångel och sänkta avgifter för företagen. Vi anser att det är de små och medelstora företagen som ska prioriteras i näringslivspolitikerna, det är där flest arbetstillfällen skapas. Fyra av fem nya jobb har de senaste 20 åren skapats i små företag.

Skattesystemet ska vara sådant att vinster kan genereras samtidigt som sparande i det egna företaget uppmuntras. Skattesystemet ska vara så utformat att det främjar tillgången till riskvilligt kapital för nya och växande företag. Arvs-, gåvo- och kapitalskattereglerna ska utformas så att generationsskiften i företagen underlättas.

3.1 Konkurrenskraftiga skatter på delägarskap – personaloptioner

Optioner och andra aktierelaterade incitamentsprogram används som ett sätt att attrahera och behålla nyckelpersoner i företagen. Genom programmen får personalen möjlighet att få del av företagets framtida ekonomiska utveckling.

Skatteregelverket kring personaloptioner är i dag mycket komplext. Osäkerheten kring hur stor beskattningen kan bli gör att många företag i dag avstår från att ge sina anställda personaloptioner. Detta menar vi kristdemokrater försvårar för entreprenörer i tidiga stadier att attrahera nödvändig kompetens. Rätt använda kan personaloptioner skapa drivkrafter för experter och andra nyckelpersoner att verka i unga och lovande företag.

En utvecklad användning av optioner skulle därför kunna spela en viktig roll för företag som befinner sig i specifika skeden. Det handlar om tillväxtföretag som ännu inte har några intäkter, utan måste finansiera löner från det kapital som ägarna satt in i verksamheten.

För att det svenska företagsklimatet även i fortsättningen ska vara gynnsamt krävs förändringar, förenklingar och förtydliganden av regelverket för personaloptioner. Det tydliga syftet måste vara att förenkla användningen av optioner som instrument att attrahera och behålla kompetens, särskilt i innovativa och växande företag.

Många småföretagare jobbar långa timmar med låga lön i tidiga skeden i nybildade företag. Företagen har sällan möjlighet att erbjuda marknadsmässiga löner till nyckelpersoner. För att underlätta för små företags rekrytering av kompetent arbetskraft vill Kristdemokraterna därför göra det enklare och mer konkurrenskraftigt att erbjuda anställda incitamentsprogram och delägarskap. Kristdemokraterna tillsammans med övriga allianspartier i regeringen initierade en utredning om personaloptioner som lämnade sitt betänkande ”Beskattning av incitamentsprogram” i mars 2016.

Uppdraget har varit att se över reglerna för beskattning av incitamentsprogram i syfte att skapa konkurrenskraftiga regler för att öka möjligheterna att attrahera och behålla nyckelkompetens samt främja tillväxt.

Utredaren föreslår att det införs bestämmelser om särskilt skattegynnade personaloptioner, s.k. kvalificerade personaloptioner. Det innebär att den som förvärvar andelar genom att utnyttja kvalificerade personaloptioner inte förmånsbeskattas. När andelarna säljs beskattas kapitalvinsten enligt vanliga regler. Socialavgifter ska inte betalas. Syftet med de föreslagna reglerna är att underlätta för små, nystartade tillväxtföretag att rekrytera och behålla nyckelpersoner. Kristdemokraterna vill gå längre än utredaren och satsa 600 miljoner kronor 2017–2020 på personaloptioner. Vi

vill att fler företag ska kunna använda systemet och sätter därför gränsen vid 250 anställa, istället för 50 som var utredningens förslag. Vi föreslår ett ökat maxbelopp från utredningens 30 miljoner kronor till 80 miljoner pund och ingen tidsgräns för hur länge företaget funnits ska finnas.

Vår ingång är att regelverket bör förenklas och göras mer konkurrenskraftigt, samtidigt som grundläggande skatterättsliga principer beaktas, så att det blir lättare för växande företag att attrahera och behålla centrala medarbetare. Det måste också ta hänsyn till att såväl stora som små företag har verksamheter i olika länder, så reglerna är internationellt anpassade och inte exkluderar vissa branscher.

3.2 Delningsekonomin

Att möta samhälls- och hållbarhetsutmaningar på nya sätt, med ny affärslogik eller nya affärsmodeller kan enligt regeringen vara viktiga element i hur företagande kan bidra till ekonomisk, social och ekologisk hållbar utveckling. Det kan t.ex. ske genom sociala innovationer och socialt entreprenörskap som syftar till att skapa social nytta eller möta specifika samhällsutmaningar genom nya eller förbättrade hållbara tjänster, varor eller arbetssätt. I förlängningen kan sådana idéer, som ofta är skalbara, bidra till ett mer inkluderande samhälle.

Framväxten av nya affärsmodeller som delvis omkullkastar traditionellt företagande kan bidra till en mer hållbar utveckling genom utvecklingen av t.ex. delningsekonomi, kollaborativ konsumtion, social franchising eller företagande inom cirkulär ekonomi eller ekosystemtjänster. Sådana affärsmodeller minskar inte bara den negativa påverkan på miljö och klimat utan kan även bidra till innovationskraft, ökad konkurrenskraft och fler jobb.

Arbetet med att främja hållbar innovation, samhällsentreprenörskap och nya affärsmodeller sker exempelvis genom att Tillväxtverket genomför ett flertal insatser för att främja hållbart företagande som både direkt riktar sig till små och medelstora företag och syftar till att påverka institutioner och ramverk.

Samtidigt får vi konstatera att företag som Uber och AirBnB som spridit sig över världen med nya sätt att styras, få kunder och tjäna pengar, inte har självklara och utarbetade sätt att passa in i befintliga skattesystem, ha tydliga arbetsvillkor och redovisning av intäkter.

Det är en utredning tillsatt som ska kartlägga olika modeller som möjliggör eller underlättar transaktioner där privatpersoner säljer, hyr ut, lånar ut eller ger bort materiella eller finansiella tillgångar eller erbjuder tjänster etc, och analysera olika användares roller och rättsliga ställning vid sådana transaktioner.

Den ska resonera om huruvida befintlig lagstiftning är ändamålsenlig eller om det finns behov av författningsändringar, nationellt eller inom EU, framför allt gällande förmögenhetsrätt, de konsumenträttsliga delarna av marknadsrätten, produktsäkerhet, tillsyn och tvistlösning. Utredningen ska även bedöma behovet av andra åtgärder för att främja en positiv utveckling, till exempel genom information eller samarbete mellan olika samhällsaktörer.

Kristdemokraterna ser fram emot utredningens resultat och kommer därefter med förslag på området.

3.3 Harmonisera momssatser inom besöksnäringen

Kristdemokraterna har länge ansett att dagens system med olika momssystem är krångligt, byråkratiskt och missgynnar de mest arbetsintensiva delarna av besöksnäringen. En viktig del i att stimulera tillväxt av turism och mötesindustrin är att förenkla momsens och göra gränsdragningarna begripliga. Om verksamheterna även från mervärdesskattesynpunkt kunde delas in i de fyra kategorierna mat, logi, aktiviteter och transport som är grunden för turism, skulle momsens bli mer förståelig och enkel att hantera.

I dag är det en mängd olika momssatser inom besöksnäringen. Guidade turer, exempelvis till fots, med cykel eller med kajak, räknas som upplevelser med en moms på 25 procent. Biobesök, konserter och inträde till djurparker klassas som kultur och momssätts idag med 6 procent, även om regeringen nu föreslår en höjning av just biomomsen till 25 procent. Större sightseeingarrangörer som kör rundturer i buss och båt anses bedriva transporter och momssätts med 6 procent. Momsen på att hyra ut rum i hotell-, pensionats- och vandrarhemsverksamhet är 12 procent. Restaurangmomsen är halverad till 12 procent, vilket har förenklats för alla verksamheter med försäljning av mat eller fika.

Mötesindustrin, med dess konferenser, mässor med mera, har stor tillväxtpotential i Sverige. Störst effekt för en nationell stimulans av mötesindustrin skulle infinna sig om kostnader för mat på konferenser hamnade på samma momsnivå (12 procent) som övrig servering. Den totala kostnaden skulle minska för dem som köper mat, och därmed ge större köpkraft hos småföretag och organisationer. Likaså skulle en samordnad moms underlätta för dem som bokför konferenser och andra evenemang. Detta bör ses över och ges regeringen till känna.

3.4 Sänkt moms på enklare tjänster

Kristdemokraterna vill se en utveckling av mindre företags möjligheter att bli lönsamma och därmed kunna anställa fler. Ett led i det arbetet kan vara att sänka momsens för enklare tjänster såsom sömnad, cykelreparationer, inhandling av livsmedel till äldre med mera. Detta är något som skulle gynna arbetsintegrerande sociala företag inte minst, då flertalet av dessa företag erbjuder en mångfald av tjänster. Vi satsar 22 miljoner kronor per år 2017–2019 på detta ändamål.

4. Värna och utveckla tjänstesektorn

Många unga och nyanlända får sina första jobb inom någon del av tjänstesektorn. Därför är det viktigt att tjänstemarknaden får möjlighet att fortsätta vidgas. Det ger positiva effekter för såväl tidspressade barnfamiljer, för äldre och för personer i behov av arbete.

RUT- och ROT-avdragen har öppnat nya marknader och skapar förutsättningar för nya företag och jobb. Avdragen är en succé som har skapat omkring 21 000 nya vita heltidsjobb i branscher som tidigare haft stora problem med svartjobb.

Att regeringen valt att nedmontera dessa avdrag är ett slag mot alla människor och småföretag som vågat ta steget att verka inom den hushållsnära tjänstesektorn. Inte minst för personer med utländsk bakgrund eller för personer med arbetshinder inom till exempel arbetsintegrerande sociala företag som till stor del erbjuder tjänster inom RUT-

området. Själva idén med skattereduktion för hushållsnära tjänster ska vara att det är vardagsnära servicetjänster som många i samhället kan ta del av, om kostnaderna vore mindre.

4.1 Återställ och utveckla RUT

RUT-avdraget som skapat vita arbetstillfällen för många som annars stått långt ifrån ett arbete, fick halverat tak för personer under 65 år av den rödgröna regeringen.

Anledningen, sa man, är att ”med ett lägre tak för RUT-avdraget riktas avdraget mer till vanliga familjers behov av hushållsarbete och förbättrar avdragets fördelningsprofil”.

Då känner man kanske inte till att RUT-avdraget har gjort att barnfamiljer och enskilda haft råd att kunna nyttja tjänster som gett avlastning i hemmet.

Städning i hem och andra RUT-tjänster har gått från ca 50 000 till 616 250 kunder på åtta år. Skatteverket har uppskattat att den svarta marknaden har minskat från ca 150 000 hushåll till mindre än hälften. Under 2014 var det över 18 000 företag och ca 12 000 heltidstjänster i RUT-företagen.

Kristdemokraterna var tidigt ute med den idé som i dag är RUT-avdrag och som av många används för att göra livet lite lättare att leva. Med Kristdemokraternas förslag om ett jobbskatteavdrag för föräldrar ökar utrymmet för fler att köpa tjänster inom RUT. Det kan leda till att fler får möjlighet att få avlastning i hemmet och ”köpa sig tid”, samtidigt som nya jobb kan skapas då efterfrågan ökar. För att ytterligare underlätta för föräldrar att få livet att gå ihop vill Kristdemokraterna införa ett jobbskatteavdrag för föräldrar på 500 kronor i månaden. Vi vill återställa nivån på RUT-avdraget för dem som inte fyllt 65 år och att RUT-avdraget ska omfatta fler tjänster. Vi avsätter därmed 415 miljoner kronor till detta ändamål och för utveckling av RUT på flera områden:

4.2 RUT-avdrag för tvätteritjänster

Om ett tvätteriföretag fick erbjuda RUT-tjänster för att plocka upp tvätten vid dörren, ta den till tvätteriet och sedan lämna tillbaka den tvättad, struken och vikt skulle den tjänsten bli möjlig för många fler än i dag. Detta skulle både skapa många arbetstillfällen och samtidigt ge en välkommen avlastning till stressade familjer.

Tvätteriföretagen är redan i dag vana med att anställa personer med utländsk bakgrund och detta skulle skapa ytterligare möjligheter för dessa människor att få ett arbete.

De flesta har varken tid eller möjlighet att tvätta sina egna mattor, än mindre möjlighet att transportera sina mattor till ett tvätteriföretag. De bostäder som har heltäckningsmattor har också särskilda behov av professionell hjälp, eller bostadsrättsföreningar med entrémattor. Genom att kunna erbjuda avdrag för att hyra in hjälp med mattvätt av någon som utför den tjänsten i bostaden, eller hämtas och lämnas efter tvätt, utökas antalet företag inom RUT.

Kristdemokraterna anser att det kunde vara en viktig hjälp för familjer att få ihop det vardagliga livspusslet och anslår 300 miljoner kronor för detta.

4.3 RUT-avdrag för personlig omsorg

Kristdemokraterna föreslår en utökning av arbetet med omsorg och tillsyn av en person, att i högre grad omfatta ledsagning och avlösning genom att ge tillgång till RUT-avdrag

för denna tjänst där även personer ska kunna köpa denna tjänst till sina syskon, inte endast till sina föräldrar.

Ledsagning idag handlar mest om att äldre personer och/eller personer med funktionsnedsättningar får hjälp för att kunna delta i sociala och kulturella aktiviteter, eller att kunna gå till olika typer av vårdinrättningar. Samtidigt har det blivit svårare att få ledsagning beviljat via kommunen, eller alltför få timmar beviljade.

Avlösning är ett sätt för anhöriga att kunna få lite egen-tid genom att omsorgen för en närstående överlämnas under en lite kortare tid till en extern person, alternativt lite längre tid som till exempel en vecka, då annat boende kan ordnas än i hemmet. Även denna möjlighet har i många fall beskurits i kommunerna.

Att kunna köpa dessa tjänster enligt fastställt regelverk där taket på 50 000 kr reglerar det antal timmar som går att köpa, skulle ett avdrag på kostnaden för denna tjänst leda till att fler har möjlighet att få hjälp med ledsagning och avlösning, samtidigt som det skulle skapa fler arbetstillfällen. Observera att detta är ett komplement till de timmar som anslås av kommunerna för båda tjänsterna ledsagning och avlösning, inte istället för.

Många vuxna har syskon med funktionsnedsättningar, där föräldrarna skulle behöva avlastning på olika sätt. Att möjliggöra RUT-avdrag för denna tjänst skulle utöka möjligheterna för fler anhöriga att kunna arbeta utanför hemmet eller i alla fall få det andrum som behövs för att ge den omsorg man önskar. Att ge både barn och syskon chansen att finansiera en extra insats för sin anhörige, är något som behövs för många idag.

4.4 RUT-avdrag för matlagning, inköp och leverans

Kristdemokraterna föreslår en utökning av arbetet med omsorg och tillsyn av en person, att även omfatta inköp och leverans av mat, samt matlagning i hemmet där även syskon ska kunna köpa denna tjänst, inte bara till sina föräldrar.

I dag är det möjligt för en person som har svårt att handla på egen hand att få hjälp att göra detta tillsammans med någon annan och göra avdrag för tjänsten. Vid funktionsnedsättning, sjukdom eller hög ålder kan även hjälp behövas för att tillaga maten. Att möjliggöra RUT-avdrag för en tjänst som omfattar såväl inköp som leverans av mat samt matlagning skulle kunna innebära en stor hjälp och samtidigt öka antalet arbetstillfällen.

I budgetpropositionen för 2016 föreslog regeringen att matlagning inte ska omfattas av RUT-avdraget. Ändringen infördes den 1 januari år 2016. Enligt uppgifter från Skatteverket var det drygt 900 personer som köpte RUT-tjänster för matlagning under denna tid. Kristdemokraterna föreslår alltså en återställning av RUT-avdraget för tjänsten matlagning i hemmet samt komplettera detta med hjälp av inköp och leverans.

4.5 RUT-avdrag för fixartjänster

Kristdemokraterna föreslår en utökning av området underhåll inom RUT-avdraget genom att omfatta även ”fixartjänster” – lättare servicetjänster i hemmet.

Många kommuner (66 procent 2013) erbjuder så kallade ”fixartjänster” till ingen eller låg kostnad, till pensionärer och/eller personer med funktionsnedsättningar. I första hand handlade dessa tjänster vid införandet om att förebygga fallolyckor i hemmet, och

de är ej behovsprövade. Tjänsten organiseras på olika sätt i kommunerna: fixartjänsten kan bedrivas helt i kommunal regi där utföraren är en eller flera fixare, personer tillhörande daglig verksamhet eller arbetsmarknadsenheten, men det kan också finnas inslag av volontärverksamhet.

Kristdemokraterna vill istället omvandla dessa tjänster till att ingå i RUT-avdraget så att fler företag kan erbjuda tjänsterna och därmed anställa fler. ”Fixartjänsterna” handlar ofta om att hjälpa till med byte av gardiner, batterier eller glödlampor, montering/nedmontering av belysning, halssäkring av mattor, förflyttning av saker till källare/vind med flera enklare servicetjänster. Detta skulle kunna ge fler arbetstillfällen inom arbetsintegrerande sociala företag, inte minst.

4.6 Utveckla ROT

Införandet av ROT-avdraget har varit en lyckad reform för byggsektorn. Det har skapat både fler företag och fler jobb. ROT-avdraget har kommit och gått i det svenska skattesystemet sedan 1990-talet. Den nuvarande formen av ROT-avdrag infördes i december 2008, för att mildra den dåvarande ekonomiska krisen och för att minska incitamenten att anlita svart arbetskraft.

Sedan juli 2009 har hushållen kunnat få del av avdraget redan vid köptillfället, vilket ökat hushållens betalningsförmåga. Grundläggande är ROT-avdraget ett avdrag för privatpersoner och avser renovering, ombyggnad och tillbyggnad. Från och med årsskiftet 2015/2016 sänktes avdraget från 50 procent till 30 procent.

Kristdemokraterna anser att ROT-avdraget för halva kostnaden har varit och är en bra åtgärd för att stimulera bygg- och hantverkssektorn. Med tanke på de behov av fler hantverkare som funnits och kommer finnas de närmsta åren, behöver utbildningar och lärlingsplatser utökas för att dels matcha kundernas behov men även företagens möjligheter att erbjuda sina tjänster.

Många nya svenskar har ett hantverkskunnande och skulle kunna komma ut i arbete snabbare vilket borde vara ett incitament för regeringen att inte inskränka ROT-avdraget. Därför föreslår Kristdemokraterna att kunder som köper material till åtgärd som berättigar till skattereduktion enligt ROT såsom installation och byten, kan få göra avdrag genom att köpa kompletterande tjänster från samma företag. Detta kallar vi installations-ROT.

Som konstateras i statistiken ovan har ROT-avdraget varit en lyckad reform, den har skapat tillväxt i byggsektorn samt även möjliggjort för tidigare svarta jobb att bli vita. Försäljning av byggmaterial sker genom den svenska byggmaterialhandeln. Branschen är en etablerad del av den svenska handeln och ca 10 % av hushållens detaljhandelskonsumtion går till denna sektor. I branschen finns 600 företag som sammanlagt sysselsätter närmare 18 000 människor. Det innebär många kunder, som i många fall har liten eller ingen egen erfarenhet av att installera en centraldammsugare eller byta blandare, till exempel.

Handeln som bransch har alltid anställt människor med olika bakgrund för att bättre kunna möta kundernas behov, vilket gör att personer med annan härkomst än den svenska, lättare kan få jobb där. Genom att utöka möjligheten i byggmaterialhandeln för personer med erfarenhet av praktiska yrken kan fler komma i arbete.

5. Goda villkor för företagande

Kristdemokraterna och Alliansen har i åtta år haft en budget för ett starkare Sverige. Synen på skapandet av fler jobb kan för den enskilda människan vara helt avgörande, men fler i arbete betyder även mer resurser till vår gemensamma välfärd. Det är i de små företagen som de flesta jobben skapas. Att inte behöva ha kontakter med många olika myndigheter för ungefär samma saker, är ett önskemål från många småföretagare. Ett annat önskemål är enklare och tydligare regler och lagar.

5.1 Enklare uppgiftslämnande

Kristdemokraterna vill införa en garanti att företag bara behöver lämna en uppgift en gång till myndigheterna, och uppgiften slussas sedan vidare till aktuell myndighet. Det skulle påtagligt minska tiden som företag behöver lägga på administration och öka tiden de kan lägga på sin kärnverksamhet – att skapa värde och jobb. Vi avsätter därför 20 miljoner för 2017–2019 för att ”En dörr in” ska kunna införas.

5.2 Harmonisera trygghetssystemen för egenföretagare

En viktig del i att förbättra förutsättningarna för generationsskiften är möjligheten att få behålla sina förmåner inom socialförsäkringssystemet under en startperiod. Nya generationer företagare med hemmavarande barn måste känna att steget från en anställning till eget företagande är tryggt.

Kristdemokraterna har varit med i alliansregeringen och genomfört en rad förbättringar i trygghetssystemen för företagare, men det krävs att vi fortsätter stärka tryggheten för dem. Nystartade företag som väljer företagsformen enskild firma eller handelsbolag, har rätt till ett uppbyggnadsskede på två år. Det innebär att företagaren får uppskatta hur stor den totala nettointäkten kommer att bli under de närmsta två åren. Försäkringskassan fastställer sedan sjukpenningen utifrån den beräknade nettointäkten. Det betyder att företagaren får en sjukpenning likvärdig med en anställd. Detta gäller inte för aktiebolag, utan där är det den totala lönesumman som ligger till grund för sjukpenningen. Den som inte tar ut någon lön ur sitt företag får därför ingen sjukpenning och/eller föräldrapenning.

Kristdemokraterna vill därför utreda möjligheten för personer som startar egna företag att behålla sina förmåner inom trygghetssystemen genom att omfattas av regelverket för SGI under en startperiod, särskilt för familjeföretagare med hemmavarande barn.

6. Utveckling av Sveriges industrier

Regeringens och riksdagens uppgift är att stifta lagar kring arbetsrätt, besluta om skatter som direkt påverkar företag, teckna frihandelsavtal, bygga ut infrastrukturen och förbättra utbildningssystemet. På dessa områden har Kristdemokraterna förslag på förbättringar och utvecklingsmöjligheter för industrin i Sverige.

Industrin sysselsätter direkt cirka 650 000 personer i Sverige. I takt med att industrin utvecklas och fokuserar sin verksamhet har tjänster inom bland annat administration,

produktutveckling, it och logistik lagts ut till företag som är specialister på detta. Inom industrinära tjänsteföretag arbetar idag 350 000 personer. Totalt sysselsätter industrin i Sverige därmed omkring en miljon personer, vilket är cirka 20 procent av arbetskraften, enligt Teknikföretagen.

Stora steg framåt när det gäller innovation framhålls som en grundbult. Att genomföra en konkurrensanalys av alla förslag till ny lagstiftning är en av åtgärderna som EU:s industristrategi nämner särskilt. I januari 2016 fastställde regeringen ”Smart industri – en nyindustrialiseringsstrategi för Sverige”. Strategin ska bidra till att stärka företagens omställningsförmåga och konkurrenskraft och har även en handlingsplan. Sverige ska konkurrera med digital och hållbar produktion samt utvecklade eller nya produkter. Här ligger möjligheten för en svensk nyindustrialisering, säger man, vilket kräver insatser på alla nivåer.

6.1 Fortsatt god konkurrenskraft

Sveriges välstånd bygger i grunden på en framgångsrik industri som kan konkurrera på världsmarknaden. Därför gäller det för Sverige att vara attraktivt för investeringar i industriell verksamhet inom alltifrån forskning och utveckling av produkter till hela tillverkningsprocessen och kringliggande affärstjänster. Genom detta kan företagen fortsätta att bidra till arbetstillfällen, tillväxt och välfärd i Sverige. Konkurrenskraftiga tillverkningskostnader, flexibilitet i omställning när efterfrågan av produkter och tjänster ändras och att man är aktiv på nya marknader är nödvändigheter för såväl små som stora industriföretag. Industriföretagen kan själva medverka till att utveckla sina organisationer till att bli mer innovativa, delta i internationellt standardiseringsarbete, samverka med skolor, högskolor och universitet samt att tillsammans med fackliga parter förhandla fram konkurrenskraftiga löneavtal.

För att industrins konkurrenskraft ska kunna upprätthållas krävs ytterligare investeringar i infrastruktur och en större förståelse för den regionala tillväxtlogiken. Att åstadkomma färre men starkare regioner skulle underlätta för industrin, liksom för ekonomin i sin helhet, genom att t.ex. infrastruktuursatsningar, kompetensförsörjning, samverkan mellan näringsliv och akademi bättre organiseras. Behovet av infrastruktuursatsningar är stort, inte minst vad gäller bostäder, järnvägar, vägar, men även stabila villkor för elförsörjning och behov av energieffektiviseringar. Där har Kristdemokraterna bidragit till lösningar för energiförsörjningen för elintensiv industri genom energiöverenskommelsen som slöts mellan fem av riksdagens åtta partier i juni 2016.

6.2 Kompetensförsörjning för industriföretag

En framgångsrik industri måste också ha tillgång till en kvalificerad arbetskraft och kontinuerlig kompetensförsörjning. Den ökande internationaliseringen av produktionen och ökad konkurrens behöver inte vara ett hot mot verksamheter i Sverige, om man ser till att även svenska företag fullt ut kan utnyttja den internationella ekonomins möjligheter. Men det finns naturligtvis exempel på dålig offshoring.

Företag har ibland flyttat verksamheter med förhoppningen att sänka sina kostnader och i efterhand har det visat sig att andra oförutsedda kostnader gjort affären mindre lönsam. Utan arbetskraftsinvandring kommer Sverige och många länder i Europa att

lida av en minskande eller stagnerande arbetskraft; men genom att tillvarata de personer som kommer hit och får uppehållstillstånd, kan industrin och näringslivet i stort berikas. Dock behöver utbildningssystemet med validering av individers kompetens, snabbare undervisning i svenska och utbildning i branschkunskap snabbas upp för att fler ska kunna matchas till de arbetstillfällena som erbjuds. Matchningsproblematiken på arbetsmarknaden är ett välkänt problem. Därför satsar Kristdemokraterna 900 miljoner kronor extra på yrkesvux 2017–2018 och 1,1 miljarder kronor 2019–2020.

Industrirådet skrev i ”Industristrategi för forskning och innovation” bland annat om att högskolans samverkansuppdrag behöver förtydligas och följas upp; där prestation är kopplat till en resurstilldelning som belönar både vetenskaplig kvalitet och kvaliteten i samverkan och nyttiggörande för samhället. Likaså att forskningsinstituterna bör medverka till att FoU inom näringslivet ökar genom att tillsammans med industrin och universiteten vara sammanhållande för strategiska teknikområden. Forskningskoncernen Swerea med sina fem institut är ett exempel, med huvuduppdrag att utifrån vetenskaplig grund leverera forskning och utveckling som stärker konkurrenskraften och skapar nytta för industrin i Sverige.

För att omsätta kunskap till innovationer inom företagen behövs ett medvetet ledarskap och ett arbetssätt som främjar kreativitet och nyskapande. Företagen behöver också en tydlig metod för att ta hand om och utveckla idéer till nya eller bättre produkter.

Där spelar till exempel IUC, industriella utvecklingscentrum, stor roll över landet genom att vara de små och medelstora industriföretagens resurs regionalt att driva utvecklingsprojekt, stöd för processer och kompetensutveckling i modeller och arbetsmetoder. IUC har nära samarbeten med forskningsinstitut och akademi, för att tillföra projekt och innovationer nytänkande och omvärldskunskap, något som bör stödjas finansiellt genom de verksamhetsstöd som Tillväxtverket har hand om.

6.3 Infrastruktur

Konkurrenskraftiga transporter är en överlevnadsfråga för bas- och tillverkningsindustrin. Sverige har redan idag en kostnadsnackdel gentemot övrig europeisk industri på grund av längre transportavstånd inom landet och till huvudmarknaderna. Branschen upplever många gånger att trafikslagen ställs mot varandra istället för att samverka.

Basindustrin använder järnvägen när det går men behöver utökad spårkapacitet för att undvika flaskhalsar, vägtransporter i annat fall och transporterna behöver ofta nå hamnar där sjöfarten tar vid. Miljömässig hållbarhet måste kombineras med ekonomiska och sociala aspekter. Rörligheten på arbetsmarknaden hålls också tillbaka av en otillräcklig kapacitet i väg- och järnvägsnätet i storstäderna, främst i Stockholmsområdet. Det handlar både om otillräckligt underhåll och fördröjda nyinvesteringar. Många av pendlarna har problem med tågförseningar och långa bilköer vilket håller tillbaka effektiviteten.

Både basindustri och industrinära tjänster framhåller att flygtrafiken behöver utökas. Planer på nedläggning av Bromma flygplats – samtidigt som Arlanda inte har tillstånd att utökas – har också varit och är ett hot för effektiviteten av företag verksamma i och utanför Stockholmsregionen men också för resten av landet, då Bromma är inrikesflygets nav. Likaså att EU-kommissionen ständigt prövar de regionala

flygplatsernas möjlighet till statligt stöd, som även det skapar osäkerhet för framtiden tillsammans med regeringens pågående utredning om flygskatt.

Infrastruktur handlar även om väl fungerande elektroniska kommunikationer, för att digitala tjänster ska kunna erbjudas och användas. Datatrafik måste kunna fungera även vid driftstörningar och avbrott; det är alltför kostsamt för industrin när detta inträffar. För att upprätthålla internationell konkurrenskraft är det viktigt att den digitala infrastrukturen fungerar och fortsätter att utvecklas.

I Luleå har Facebook etablerat sig med en stor datahall med servrar och flera andra större dataföretag bör överväga Sverige som land att etablera sina verksamheter i. Regeringen har utrett frågan om lägre energiskatt på el för större datacenter, vilket Kristdemokraterna instämmer i, bör införas. I Danmark och Finland har redan elskatten för bland annat datacenter sänkts, och Sverige bör finnas med i konkurrensen om nyetableringar.

Forskning, utbildning, innovation, produktion och tjänsteutveckling bildar ett väl fungerande sammanhang och utgör en bas för att Sverige ska kunna vidareutveckla positionen som en ledande industrination. Vi ska dock inte glömma bort att för att hela Sverige ska kunna ha ett levande näringsliv behövs även tillgång till kommersiell service på landsbygden, vilket vi också beskriver i motionen om regional tillväxt. Där anslår Kristdemokraterna 40 miljoner kronor under åren 2016–2019, dvs. 4 miljoner kronor mer per år än regeringen.

7. Företagare med utländsk bakgrund

En av dagens stora utmaningar i samhället är att många unga och utrikes födda har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Att hitta fler vägar in till det första jobbet är prioriterat för oss kristdemokrater. Svårigheterna för utrikes födda att etablera sig på arbetsmarknaden är större än möjligheterna att starta eget företag. Det är i princip lika vanligt bland sysselsatta personer som är födda utomlands att driva eget företag som bland personer som är födda i Sverige (10,2 respektive 10,5 procent enligt SCB:s arbetskraftsundersökning). Egenföretagare med utländsk bakgrund sysselsätter i genomsnitt fler personer än egenföretagare med svensk bakgrund.

Ett ökat företagande bland personer med utländsk bakgrund tenderar inte bara att vara bra för den enskilde egenföretagaren, utan även för omgivningen genom ökad sysselsättning, förbättrade handelsrelationer med andra länder och ökad servicegrad i samhället.

Det är också positivt att Sverige öppnat möjligheten till arbetskraftsinvandring. Dels för att lösa företags rekryteringsbehov, dels för att det berikar vårt land. Det är dock viktigt att myndigheter ges erforderliga möjligheter att följa upp att regelverk och de anställningsavtal som anges följs i praktiken. Vid sidan av de generella förslagen för ett förbättrat företagsklimat finns det behov av åtgärder för att underlätta företagande bland personer med utländsk bakgrund. Till exempel kan anpassad sfi för personer med erfarenhet av eget företagande i sina hemländer ha en inriktning mot start och drift av företag som ett av alternativen.

För att underlätta kontakten med andra aktörer i samhället, exempelvis myndigheter och banker, finns företagslotsar i många kommuner. Lotsen är tänkt att vara ett stöd för företagare när det gäller att få fram riskkapital, få kunskap om de regler som gäller och

lösa andra problem som kan dyka upp för den invandrade som startar och driver företag. Företagslotsar med goda språkkunskaper och nätverk kan bidra till att övervinna hinder som utrikes födda möter i större utsträckning än personer som är födda i Sverige.

Kristdemokraterna vill uppmuntra fler kommuner att använda företagslotsar. Det kan skapa ett bättre företagsklimat, hjälpa fler att starta företag och stödja invandrades företagande.

8. Främja kvinnors företagande

Efter flera år av mycket positiv utveckling har kvinnors företagande de senaste åren gjort en tvärnit. Den nya vänsterregeringen har med åtgärd efter åtgärd skrämt bort och kvävt förutsättningarna att starta företag i de traditionellt kvinnodominerade sektorerna. De långvariga offentliga monopol där många kvinnor jobbar har öppnats, kostnaden för arbetskraft i sektorer som RUT har sänkts och vår uttalade målbild har tillsammans i Alliansen varit att främja framväxten av en tjänstemarknad.

Lagen om valfrihetssystem (LOV) pekas ut som en viktig milstolpe för kvinnors företagande då kommunala monopol inom omsorg, hälso- och sjukvård öppnades. Fram tills vänsterregeringen avslutade det av Alliansen initierade ambassadörsnätverket bidrog nätverket till att synliggöra kvinnors företagande och sprida kunskap om hur det är att driva företag.

Inom hälso- och sjukvård driver kvinnor nästan hälften av företagen. Andelen är ännu högre inom personliga tjänster, där fyra av fem företagare är kvinnor. I synnerhet inom RUT-branschen dominerar kvinnor som företagsledare. Den långvariga, positiva utvecklingen för kvinnors företagande kommer i huvudsak från tjänstesektorn, där hushållsnära tjänster utgör en stor del. Tillväxtverket påvisar i undersökningen Hur denna utvecklingstrend ska kunna vändas, där antalet kvinnliga företagare minskat och ytterst osäkra villkor finns för de främsta branscherna där de verkar, med regeringens planerade åtgärder är svårt att se.

Det framgångsrika arbetet med Ambassadörsprogrammet som alliansregeringen påbörjade för kvinnors företagande, bör återinsättas. Liksom att Winnet som arbetar både inom och utom Sverige med att främja kvinnors möjligheter på arbetsmarknaden genom bland annat eget företagande, bör även fortsättningsvis få stöd för sitt arbete.

9. Besöksnäringen

Besöksnäringen, med de två delarna turism och möten, är en av Sveriges största, med cirka 165 400 personer anställda inom en rad olika verksamheter; en ökning med 9 000 personer motsvarande en ökning i procent med 5,8. Det kan jämföras med Sveriges totala sysselsättningsökning med 1,5 procent.

Därför finns det många goda skäl till att liksom i andra branscher lägga upp bra strategier, se effekter av satsade offentliga medel, och att det finns kompetent arbetskraft för de båda delarna i näringen.

Med fler besökare, ett ökat antal internationella möten i Sverige och utvecklade turistmål från norr till söder ser vi att människors möjligheter till rekreation ökar, att arbetstillfällena skapas och att vårt lands ekonomi får ökade möjligheter att växa.

Kristdemokraterna har ett stort antal förslag för att uppnå detta. De berör alla fyra av de grundpelare som turismvetenskapen brukar dela in näringen i att äta, att göra, att bo och att resa.

Besöksnäringen växer i Sverige med ett ökande antal utländska besökare, men vi kan bli ännu bättre på att direkt påverka var internationella möten och kongresser förläggs. Många marknads- och säljinsatser har gett resultat, men turismen är till ännu större del än mötesindustrin beroende av konjunkturer och andra opåverkbara faktorer.

2015 stod 58 procent av de sålda rummen på hotellen i Sverige av konferens- och affärsresenärer. Vilket inte talar om alla de resenärer som även besöker olika typer av event som musikfestivaler, mässor etc. som privatpersoner; inte alltid i jobbet.

Det antal internationella möten och evenemang som anordnas i Sverige i dag omsätter årligen ett antal miljoner kronor enligt branschorganisationen ICCA, och låg förra året på 14:e plats i världen. Det kan bli mer. Den statliga utredningen ”Tillväxt genom turistnäringen” föreslog redan 2007: ”Staten utarbetar en nationell strategi för stora internationella evenemang inom idrott och kultur samt för stora internationella sammankomster inom mötesindustrin.” Vidare föreslogs: ”Visit Sweden får i uppdrag att starta ett dotterbolag med inriktning på stora internationella idrottsevenemang, stora internationella kulturevenemang samt stora internationella sammankomster inom mötesindustrin.” Det är dags att göra verklighet av det förslaget.

Visit Sweden bedriver aktiviteter på utländska marknader för att attrahera besökare att komma till vårt vackra land. Detta arbete bör utökas till att också bistå mötesindustrins aktörer i landet för att locka hit möten och evenemang. Svenska ambassader och konsulat kan också mer aktivt bidra till att marknadsföra Sverige som ett bra land att göra studiebesök och ha möten i. Visit Swedens arbete är av stor betydelse och därför ökar Kristdemokraterna anslaget med 10 miljoner kronor år 2017–2019.

9.1 Utbildning och FoU

Numera finns det utbildningar i turismvetenskap på alla nivåer, men dessa hänger inte alltid ihop i ett regionalt eller nationellt sammanhang. Huvudmännen för utbildningarna behöver prata mer sinsemellan för att få en rakare utbildningstrappa, där gymnasiet inriktning och högskolan eller Yrkehögskolan följer varandra. En gemensam målbild är av stor vikt för de olika utbildningarnas inriktning. Yrkehögskolan anpassar sina utbildningar till arbetsmarknadens behov, men kopplingen till arbetslivet under utbildningen är oerhört viktig på alla nivåer.

De senaste åren har ansökningar till Hotell- och restaurangprogrammet minskat, vilket är oroväckande då många ungdomar får sina första jobb inom besöksnäringen, och det påverkar även utbudet vidare i utbildningstrappan. Det finns särskilt behov av en etablerad yrkesutbildning i Sverige för mötesplanerare enligt internationell standard. En mötesplanerare har koll på hela flödet av händelser – från planering, under genomförandet och ända fram till uppföljningen. Han eller hon har en kunnighet i hur en konferens läggs upp, hur anmälningar tas omhand, vilken mat, underhållning eller transporter som ska beställas samt vilken prisnivå som är lämplig. Vi kan se exempel på event i Sverige där kostnadskalkyler inte hållit, undermålig planering som bidragit till kostnader för det offentliga som annars kunde undvikits. Nationella strategin 2020 för besöksnäringen som berörda aktörer tagit fram behöver alltså kompletteras med

tydliggörande av kompetens, utbildning och forskning. Att riktade satsningar förs fram för uppmuntran till fler sökande till Hotell- och restaurangprogrammet på gymnasiet, forskning och innovation inom ramen för den nationella innovationsstrategin, i syfte att höja statusen för mötesindustrin, och att högskolor och universitet uppmuntras att etablera utbildnings- och forskningsområdet Meeting Management.

Besöksnäringens FoU-fonds syfte är att främja vetenskaplig forskning, innovationer och utvecklingsprojekt som gagnar företag och anställda inom den svenska besöksnäringen och som bidrar till en positiv utveckling av näringen. Fonden är grundad och finansieras gemensamt av Visita – svensk besöksnäring och Hotell- och Restaurangfacket (HRF).

Utrymmet att driva innovationsarbete är begränsat för småföretagen, och få jobbar systematiskt med forskning och utveckling. Samtidigt kommer politiska initiativ och ekonomiska satsningar som syftar till att driva besöksnäringen framåt. Fonden är ett positivt tillskott i en bransch med stark tillväxt och samtidigt stor utvecklingspotential.

Besöksnäringen är en ung näring, forskningen om näringen behöver stärkas och forskare inom området kopplas samman.

9.2 Kompetens inom besöksnäringen

En av politikens viktigaste uppgifter är att skapa förutsättningar för ekonomisk tillväxt, som ger fler jobb och välfärd. En framgångsrik och inkluderande arbetsmarknadspolitik är därmed starkt beroende av ett fungerande utbildningssystem och en näringspolitik som främjar företagande, som ger jobb och skatteintäkter till att finansiera välfärden. Den ekonomiska politiken grundad i en marknadsekonomi där det sociala ansvaret finns med, är därigenom det enskilt viktigaste medlet för att uppnå de flesta andra samhällspolitiska målsättningarna.

Många talar om behovet av matchning – att de arbetstillfällena som står till buds inte matchar den kompetens som de arbetssökande har. Möjligheten då att förkovra sig ytterligare, kanske samtidigt som man arbetar, måste finnas så företagen får den arbetskraft och den kompetens de eftersöker.

Besöksnäringens framtida kompetensförsörjning är en utmaning i sig, av demografiska, utbildningsmässiga och statusmässiga skäl. Låg lönsamhet under stora delar av året på många säsongsberoende företag tvingar fram låga lönenivåer, som i sig gör det svårt att leva på enbart ett arbete, eller att våga arbeta med det under längre tid. En ökad lönsamhet året runt ger förstås ökad möjlighet till kompetensutveckling för både chefer och medarbetare, med omvärldskunskap som en nödvändig del av företagandet.

Det finns också många inom besöksnäringen som har erfarenhet från att jobba i olika yrken utomlands, men som inte fått erfarenheten validerad i Sverige. Strategi 2020 för besöksnäringen nämner också ett behov av generell kompetens, särskilt hos småföretagen avseende företagarefrågor, branschkunskaper, kommunikation med mera. Där spelar branschorganisationerna och lokala/regionala samarbeten en mycket viktig roll.

10. Ersättning för handledning

Lärlingsplatser är av stor vikt för många branscher, inte minst inom hantverksyrken. Att få lära sig ett yrke i grunden genom att lära sig av någon annan som varit verksam under lång tid, ger mycket för både lärling och lärare på företaget. Dessutom finns behov av olika typer av inläringssituationer för gymnasiestuderande, där lärling kan vara ett bra alternativ.

Det finns ett stort behov av lärlingsplatser ute på företag. Den elev som går på en gymnasial lärlingsutbildning har möjlighet att söka lärlingsersättning. Det är ett bidrag för måltider och resor när eleven är lärling på en arbetsplats. För att få detta krävs att man har rätt till studiehjälp och har ett utbildningskontrakt mellan eleven, skolan och arbetsplatsen för lärlingsplatsen. Ansökan om lärlingsersättning görs till CSN av eleven själv.

Det företag som tar emot en lärling, har också möjlighet att få en ersättning för utbildad handledare med 5 000 kronor från Skolverket, per elev och termin. Bidraget lämnas till huvudmannen (skolan) som sedan oavkortat ska betala ut ersättningen till respektive arbetsgivare. Denna ”omväg” av pengar, via huvudmannen och sedan till de arbetsgivare som tagit emot lärlingar, är en ganska omfattande administrativ process, som tar tid från annat arbete i skolan.

Det vore enklare för alla parter om endast skolan rapporterar in uppgifter om lärlingsplatserna och vilka företag det gäller, till Skolverket som sedan betalar ut lärlingsersättningen direkt till arbetsgivarna, utan mellanhand.

11. Mångfald av utövare inom välfärdssektorn

Det privata näringslivet har varit, är och kommer att vara grunden för Sveriges välfärd. De arbetstillfällen som privat sektor kan skapa utgör basen för finansieringen av offentliga välfärdstjänster. De närmaste åren tilltar dock utmaningen när det gäller välfärdens finansiering. Allt fler äldres vård och omsorg ska finansieras av en minskande andel i arbetsför ålder.

För att Sverige ska stå sig starkt i framtiden och upprätthålla en god ekonomi i balans behöver förutsättningarna för företagande i vårt land bli ännu bättre genom långsiktiga stabila villkor. Det är genom framgångsrika, välmående företag de resurser skapas som gör det möjligt för oss att finansiera vår välfärd.

En väl fungerande offentlig sektor är en förutsättning för att ett gott samhälle ska kunna skapas för alla oavsett inkomst, ålder, kön eller bosättning. Den offentliga sektorns verksamhetsformer ska så långt möjligt bygga på nyttjande av olika driftsformer och på decentralisering. För att öka mångfalden, stimulera initiativtagande och effektivitet måste produktion av välfärdstjänster i enskild regi via stiftelser, kooperativ och ideella organisationer ges lika förutsättningar som tjänster producerade i offentlig regi.

Politikernas uppgift är att ta tillvara medborgarnas intresse. Utvärdering, kostnadsuppföljning och kvalitetskontroll är därför viktiga politiska uppgifter. Produktion av individuella sociala servicetjänster bör präglas av mångfald. Den enskilde bör själv kunna välja utförare inom ramen för det bistånd som myndighet beviljat. Övrig offentlig verksamhet, som inte är myndighetsutövning, bör upphandlas i konkurrens.

Den privata vård- och omsorgssektorn bestod 2013 enligt branschorganisationen Vårdföretagarna, av drygt 12 000 företag med 137 500 årsanställda, men totalt 170 000 är sysselsatta om man räknar både heltids- och deltidsarbete.

Drygt 11 300 av dessa företag hade 1–19 anställda, alltså småföretag. Omsättningen var 103,1 miljarder kr och utdelningarna 2,9 miljarder kr, alltså var utdelningarna i vårdsektorn knappt 3 procent av omsättningen. De företag som gick med vinst återinvesterade 3,8 miljarder kr. Rörelsemarginalen var 7 procent. Kristdemokraterna tror på en mångfald av utförare inom vård och omsorg. Aktiebolag såväl som kooperativ och allt däremellan, ska få plats och möjlighet att bedriva verksamheter för personer med olika behov. Därför är regeringens motstånd till privat vård helt obegripligt om man dessutom ser till de undersökningar som görs om medborgarnas vilja att kunna välja vårdgivare.

11.1 Främja SVB-bolag

År 2006 etablerades en ny bolagsform, så kallade SVB som är ett aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning. Företagsformen är tänkt för verksamheter som tidigare drivits i offentlig regi, till exempel företag som etableras i privat regi inom hälso- och sjukvårdssektorn. Reglerna syftar till att säkerställa att företagets vinst huvudsakligen stannar kvar i företaget. Anledningen till att det fortfarande inte finns särskilt många SVB-bolag är förmodligen för att inga stödstrukturer finns för vare sig den här formen av bolag eller idéburna företag inom välfärdssektorn i Sverige. Endast ett sextiotal aktiva SVB-bolag finns fortfarande registrerade i Sverige.

I Storbritannien och USA däremot är detta en etablerad bolagsform för just välfärdsföretag. I Storbritannien fanns år 2011 cirka 5 000 registrerade CIC (community interest companies) och intresset ökar. Syftet med införandet var att undvika överreglering av traditionella välfärdsbolag och att samtidigt säkra allmänintresset genom begränsat vinstuttag. I USA kan L3C (low profit limited liability companies) ta emot avdragsgillt riskkapital, vilket tidigare enbart var möjligt för ideella organisationer. Kristdemokraterna tycker det är viktigt med mångfalden av olika associationsformer, och möjligheten till valfrihet inom välfärdens tjänster, därför är det angeläget med en kunskapshöjning av även denna företagsform.

11.2 Den sociala ekonomins företagande

Det finns sedan länge ett flertal stiftelser och fonder i landet som arbetar inom vård- och omsorg men även skola. Idag kallas de non-profit-verksamheter (eller idéburna) eftersom de inte formellt sett är företag, alltså verksamheter som drivs utan vinstsyfte. I den aktuella debatt som pågår, kring just aktörer inom vård- och omsorgsområdet, kan konstateras att mycket lite hänt för att främja den här typen av verksamhetsformer. Famna som samlar ett femtiotal av landets vård- och omsorgsverksamheter i föreningar, stiftelser och andra idéburna företag, visade i sin årliga tillväxtrapport från 2013 att det visserligen pekar på fortsatt expansion både inom nya och befintliga verksamhetsområden, men även att det är brist på extern finansiering och möjligheten till upphandlingar. Interna hinder blir då bristande ekonomiska förutsättningar och brist på lämpliga lokaler för att driva och utveckla verksamheterna. Ofta ses det idéburna som ett komplement till det offentligt drivna.

I dagens samhälle finns ett stort ekonomiskt och företagsmässigt engagemang, som ligger i gränslandet mellan den civila sfären och marknaden, som kallas den sociala ekonomin. Inte sällan finner vi detta inom vård och omsorg, där mindre, idéburna företag har svårt att etablera sig.

11.2.1. Kooperativ, ekonomisk förening eller ideell förening

Att våga satsa på en idé och att förverkliga en dröm är lättare att göra tillsammans med andra som besitter annan kunskap än en själv, men som delar samma dröm och vill jobba för samma mål. Man har från början diskuterat igenom värderingar, och man driver företag jämlikt och demokratiskt, och detta ska vara grunden för all kooperativ verksamhet.

Varje år startar runt 500 nya kooperativa företag i landet, enligt företagsrådgivaren Coompanion. De finns inom alla branscher, särskilt inom kulturområdet, upplevelseindustrin, it samt vård och omsorg. De 18 största kooperativa företagen omsätter tillsammans 240 miljarder kronor och har 58 000 anställda. Den gängse juridiska formen är ”ekonomisk förening”, vars lagstiftning är anpassad till det demokratiska ägandet.

Av de cirka 350 arbetsintegrerande sociala företagen i Sverige med cirka 8 000 personer, har många som funnits några år, formen av sociala arbetskooperativ, medan det de senaste åren vidgats till alla företagsformer. Oavsett form, är det personer som har startat verksamhet tillsammans för att möta samhällets behov av varor och tjänster samtidigt som arbete skapats för dem själva genom företagandet. Företagen skapar arbetsplatser där alla får möjlighet att arbeta utifrån sin egen förmåga. Personer som få andra arbetsgivare vågar anställa på grund av olika former av arbetshinder, får anställning och meningsfull sysselsättning i dessa företag.

År 2010 gjordes en gemensam informationsinsats på arbetsintegrerande sociala företag på uppdrag av regeringen med Tillväxtverket, Sveriges Kommuner och Landsting, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Syftet var att fler skulle få chansen att upptäcka möjligheten att tillsammans med andra starta och driva företag efter devisen ”100 procent av sin förmåga”. De offentliga arbetsgivarna skulle också få information om på vilka sätt de kan stödja uppstart och utveckling av dessa företag, vilket fortfarande är en insats som behövs.

Kristdemokraterna har varit positiva till regeringens nysatsning i början av 2016 på ASF, och samordningen från både Arbetsmarknads- och Näringsdepartementen. Många ASF behöver stöd inte bara för att starta upp, utan längs vägen i företagandet. Affärsutveckling är nödvändigt för att dessa små företag ska kunna konkurrera på lika villkor och då krävs en verksamhetsledare och handledare som inte själva har en problematik som omöjliggör det dagliga stödet till medarbetarna, och det behövs även en ekonomisk insats för att klara lönerna till chefstjänsterna för att kunna anställa andra i verksamheterna.

Därför avsätter Kristdemokraterna 100 miljoner kronor till lönestöd för verksamhetsledare och handledare i ASF, på UO14 Arbetsmarknad.

Dessutom behöver definitionen av ASF regleras i en särskild förordning, som förordas i utredningen ”Palett för ett stärkt civilsamhälle”; för att den särskilda metod för att få människor i arbete som finns inom ASF ska tydliggöras inte minst för att kunna delta i offentliga upphandlingar av arbetsträning och rehabilitering.

Oavsett om det handlar om personer med arbetshinder som får en ny möjlighet till arbete genom ett arbetsintegrerande socialt företag, om det är en grupp apoteksanställda som bildar ett kooperativ eller en ideell förening som tar över den lilla ortens äldreboende, handlar det om att ta tillvara personers initiativkraft och förmåga att skapa verksamheter som är socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbara. Därför är kunskapen om möjligheter att starta företag i andra associationsformer än aktiebolag och enskild firma, som är de två vanligaste, en viktig insats som bör göras på nationell nivå.

11.3 Överenskommelsen

Den nationella överenskommelsen är en samverkan mellan regeringen, Sveriges Kommuner och Landsting samt idéburna organisationer inom det sociala området sedan 2008. Syftet är att stärka de idéburna som röstbärare och öka mångfalden av utförare och leverantörer inom hälso- och sjukvård samt omsorg.

I Överenskommelsen finns sex gemensamma principer som grund för samverkan: principen om självständighet och oberoende, principen om dialog, principen om kvalitet, principen om långsiktighet, principen om öppenhet och insyn samt principen om mångfald.

Flera kommuner och landsting/regioner har gjort lokala/regionala överenskommelser om samverkansformer med ideella och idéburna organisationer. Frågan är dock om överenskommelsen skapat fler företag i sig? Eller om det är som studien av överenskommelsens tre första år belyser: ”Fler organisationer ser den företagande delen i sin organisation, vilket tidigare dolts i retoriken, men att man nu fått en annan förståelse för detta”. Detta bör verkas för i än högre grad.

12. Life science

Life science – eller ”livsvetenskaperna” som det kallas på svenska – är en benämning på verksamheter som sträcker sig från idéer, forskning och utveckling, kliniska prövningar, kommersialisering av produkter och tjänster och införande av ny teknik till läkemedel i vårdens olika stadier och områden.

Stiftelsen Forska Sverige, LIF, Swedish Medtech och SwedenBio med flera organisationer har gjort många olika förslag under de senaste åren för att komma framåt i frågan om utveckling av den svenska life science-branschen. Kristdemokraterna har varit pådrivande i frågan om en nationell strategi för att de företag som finns i Sverige ska finna mödan värd att ha verksamhet i landet, hitta kompetent personal och få utväxling av satsade medel för forskning och kommersialisering av produkter.

En nationell samordnare utsågs av alliansregeringen och avgav rapport med förslag på åtgärder, som en ny samordnare tillsammans med ett råd nu arbetar med. Innovativa företag eller företag med högt teknik- och kunskapsinnehåll har en annorlunda utvecklingsprocess jämfört med andra företag. Tiden för utveckling av nya produkter och företag ser olika ut för olika sektorer och branscher. När det gäller life science; ett brett område som bland annat omfattar utveckling av läkemedel, diagnostik och medicinteknik, är utvecklingsprocessen ibland mycket lång. Det gäller i synnerhet för utvecklingen av nya läkemedel. Sveriges life science-inkubatorer, ALIS, har i en rapport

lyft fram de särskilda utmaningar som möter utvecklingsprocesser och finansiering inom life science i Sverige.

12.1 Snabbare processer för nya produkter

Sverige har en stolt tradition inom såväl medicinsk forskning som tekniska innovationer inom vården, vilket har skapat såväl jobb som god hälsa och Nobelpris. Men när andra länder under senare år flyttat fram sina positioner har Sverige istället tappat innovationskraft inom life science-sektorn. Ökad tidspress i vården har minskat möjligheter till forskning, konkurrens inom industrin från andra delar av världen som Sydostasien och Östeuropa, uppköp och utförsäljning av svenska bolag i branschen, är några orsaker som brukar nämnas.

Det svenska hälso- och sjukvårdssystemets oförmåga till snabbt upptag av innovativa läkemedel är inte bara ett problem för svårt sjuka patienter utan också för de forskande företagen inom industrin som är beroende av klara och enkla spelregler för introduktion av nya innovativa läkemedel, men även företagen som skapar ny medicinteknik, drabbas av oförmågan från landstingen att se fördelen för svenska patienter. Den krassa verkligheten är att om företagen inte får avsättning för sina nya och innovativa produkter minskar incitamenten att satsa på forskning och utveckling i Sverige. Det betyder färre jobb, minskad innovationskraft och i förlängningen en allt sämre kvalitet i vården, något som i slutändan drabbar patienterna. Det är paradoxalt med tanke på de goda förutsättningar vi har för forskning med en väl utbyggd högkvalitativ hälso- och sjukvård och en världsunik tillgång i våra svenska register.

Vi måste säkerställa att svårt sjuka patienter får tillgång till goda undersökningar och behandlingar, oavsett bostadsort och under den tid det tar för läkemedlet eller andra produkter, att gå från formellt godkänt, till formellt införande. Dagens system är inte etiskt försvarbart. Ingen hade kommit på idén att organisera hälso- och sjukvården i 21 landsting om organisationen skulle satts i sjön idag. Att forma om dem till de sex sjukvårdsregioner som finns redan idag, skulle kunna vara en utveckling mot en jämlik vård över landet, med lika tillgång till nya innovativa läkemedel och medicintekniska produkter.

Redan finns läkemedel som används i klinisk praxis men området beräknas växa kraftigt inom det närmaste decenniet. Det handlar om innovationer som kommer att öka långtidsöverlevnaden och hjälpa tusentals svårt sjuka patienter varje år. Men vad är vitsen med nya innovativa läkemedel om handläggningstiden är flera år eller läkemedlen bara erbjuds i ett fåtal av Sveriges landsting? Och om vissa landsting har råd att köpa in den medicintekniska apparatur som behövs för att upptäcka en svår sjukdom, men vissa inte? Att ställa krav inom ramen för innovationsupphandling är ett sätt som vissa landsting arbetar med, men det måste utvecklas en nationell gemensam syn på hur universitetssjukhusen och andra vårdgivare ska få större möjlighet att forska fram, prova och utveckla nya produkter.

En myndighetsprövning på nationell nivå av alla slags produkter inom life science måste rimligtvis också gälla i alla landsting, annars har vi bara lyckats lägga till en nivå och förlängt handläggningstiden, tvärtom mot arbetets ambitioner. Det behövs mindre krångel och mer samarbete för att lyfta svensk life science-industri. Då kan vi nå bättre vårdresultat, komma bort från ojämlikheter i vården och skapa fler jobb. Till att börja med behövs ett nationellt åtagande för att komma till rätta med den ojämlika

introduktionsprocessen. Det måste bli tydligare hur landstingen ska agera för mer jämlik vård av svenska patienter genom införande av nya produkter inom vård och behandling.

13. Upphandling

Offentlig upphandling regleras av tre lagar som i huvudsak bygger på EU-direktiv: Lagen om offentlig upphandling (LOU) gällande varor, tjänster, byggentreprenader, lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF) samt lagen om valfrihetssystem (LOV) vid konkurrensutsättning av verksamhet inom vård och omsorg.

Kristdemokraterna anser att upphandling är ett viktigt verktyg för offentliga verksamheter att på ett tydligt sätt visa hur medel används och konkurrensneutralitet kan upprätthållas. Däremot har de senaste årens utredningar och nya EU-direktiv gjort det möjligt att ytterligare kriterier kan ställas upp som krav vid upphandlingar, som ska tas i beaktande och användas med sunt förnuft. Flera nya utredningar om upphandling har nyligen presenterats och åtgärder diskuteras utifrån det.

13.1. Upphandling för att skapa marknad för innovationer

Med innovationsvänlig upphandling avses: ”Upphandlande organisationer öppnar processen för att ta tillvara på leverantörers idéer om förnyelse – det strategiska valet att ta fram en innovation tas av leverantören.” Med innovationsupphandling menas: ”Upphandling av nya lösningar på ett definierat problem eller behov för vilka det ibland ännu inte har etablerats någon lösning.”

För att innovation ska komma till stånd måste det finnas en efterfrågan på en produkt eller tjänst. Innovationsvänlig upphandling är instrument som kan användas i betydligt större utsträckning av myndigheter, kommuner och landsting/regioner. Det bidrar till teknikutveckling, nya affärsmöjligheter för företagen och ökad efterfrågan på produkter och tjänster som inte funnits tidigare, och därmed ökad tillväxt och arbetstillfällen i Sverige.

Industrirådet har föreslagit att en sammanhållen strategi och handlingsplan för hur upphandling kan främja innovation tas fram i samarbete med nyckelaktörer. I dessa ska det finnas tydliga och målsatta uppdrag till myndigheter att arbeta med upphandling som verktyg för att främja innovation samt att resultaten av detta arbete följs upp. Inte minst har detta uppmärksammats som ett behov för företag inom life science då läkemedel och medicintekniska produkter i första hand upphandlas av den offentliga vården. Det är få branscher som är så beroende av politiska beslut, lagar och regler.

13.2. Ökad kunskap om olika associationsformer i upphandlingar

Privata, kooperativa och ideellt drivna alternativ bör få förutsättningar att utvecklas, exempelvis genom att de som upphandlar får ökad kunskap om företagsformen och därmed kan se fördelarna med idéburna företag. Tyvärr är erfarenheten att kommuner och landsting på många håll motverkar en sådan utveckling. Till exempel får de arbetsintegrerande sociala företagen ibland stå tillbaka på grund av kommunernas arbetsmarknadsåtgärder i egen regi.

Många uppger också att upphandlingar i praktiken är utformade så att bara stora företag klarar kraven. Det bär emot när välfungerande kooperativ med drivna distriktssjuksköterskor, barnmorskor eller andra verksamheter inte kan matcha buden och juridikraften hos större riskkapitalbolag och aktiebolag.

Några av de viktigaste hindren uppges vara företagens kostnader för att ta fram anbud, kort tidsram, höga krav och risken att bli underkänd på grund av triviala misstag. Det måste vara enkelt och rättssäkert för alla företag att delta i upphandlingar. Att använda sociala skäl i upphandlingsunderlagen skulle hjälpa de idéburna företagen att konkurrera på ett bättre sätt. Förbättrade upphandlingar är därför mycket viktigt för att öka mångfalden och minska dominansen av stora företag.

Bristande konkurrensneutralitet drabbar vårdföretagare i olika sammanhang, enligt organisationen Vårdföretagarna. Det kan gälla tillståndsgivning, där kraven på privata utförare kan vara högt ställda samtidigt som offentliga utförare får driva samma verksamhet utan tillstånd. Det kan handla om insatser som inte räknas med i ersättningen till den privata utföraren, men som den offentliga konkurrenten får finansierade. Eller underskott i offentlig verksamhet som täcks i efterhand utan att de privata utförarna får motsvarande kompensation.

Alla kommuner i Sverige har ännu inte infört LOV – lagen om valfrihetssystem. Det innebär att många, framförallt äldre, saknar möjlighet att välja hemtjänst eller matleverantör till exempel. Med LOV kan landsting och kommuner ställa krav som ska gälla för alla utförare inom en viss verksamhet. Alla företag som uppfyller dessa kvalitets- och kompetensvillkor blir godkända som vårdgivare, och patienterna eller omsorgstagarna kan välja bland dem utifrån egna preferenser. Etableringsfriheten gör att utförarna måste måna om sina patienter och omsorgstagare för att inte mista dem som kunder. Utförarna konkurrerar inte med pris då ersättningsnivån är bestämd på förhand, vilket LOU – lagen om offentlig upphandling gör. LOV har därmed öppnat för fler typer av aktörer som kan komma in på marknaden genom de villkor som ställs.

13.3. Upphandling med sociala skäl

Tillväxtverkets skrift ”Samhälleliga mål med upphandling” som kom för några år sedan, visar tydligt på möjligheten att tänka nytt genom att använda sociala skäl eller sociala kriterier. Rapporten ger vägledning till den offentliga verksamhet som vill stärka sitt samhälleliga uppdrag med hjälp av offentlig upphandling. Det kan till exempel handla om att främja social integration, skapa arbetstillfällen för personer med funktionsnedsättning eller främja små och medelstora företag. I rapporten finns konkreta exempel på upphandlingar som genomförts med sociala kriterier och hänvisningar till det lagstöd som finns inom EU och i svensk lag.

Ett problem är att det vid upphandling ofta är flera aktörer inblandade – politiker, handläggare och de som ska göra det konkreta arbetet vid en upphandlingsenhet. Ska möjligheten utvecklas där sociala hänsyn ingår i upphandlingar, bör politikerna vara tydliga med att fatta inriktningsbeslut, och även följa upp dem.

Lagen om offentlig upphandling innebär en uppmaning till användandet av sociala kriterier där så är lämpligt. Fler sådana möjligheter borde finnas, om kunskapen ökade hos upphandlingsansvariga på offentliga verksamheter kring begreppet. Även privata bolag kan tillämpa kriteriet. Tillväxtverket bör därför ges i uppdrag att återigen informera om detta, särskilt med den nya lagen på gång där det tydligare än förut kommer att föras fram om möjligheten att använda sociala skäl.

14. Statliga bolag och myndigheter

Kristdemokraterna anser det vara viktigt att alltid se över offentlig verksamhet och hur den motiveras över tid. Svenska staten äger i dagsläget 49 företag. Företagslistan borde hos varje riksdagsledamot och skattebetalare väcka frågan om alla dessa driver verksamheter som är lämpliga för staten att äga. Företagens närvaro på flera marknader riskerar en osund konkurrens. Trots den lagstiftning som ska förbjuda statliga företag att snedvrída konkurrensen och nyttja sin ställning, har vi kunnat se en trend med breddning av verksamheter som riskerar att ta marknadsandelar på bekostnad av privata aktörer.

De statliga företagens agerande riskerar därmed att bryta mot Konkurrenslagen, samtidigt som det ökar statens inflytande på kommersiella marknader. Detta är en utveckling i strid med den Kristdemokraterna vill se för statligt ägande. Men även myndigheter har på senare gjort stora inbrytt på kommersiella marknader.

Näringsministern som är ansvarig för ägarpolitiken i det statliga ägandet av bolag, och finansmarknads- och konsumentministern som är ansvarig för förvaltningen av de statliga bolagen, bör överväga hur risken för konkurrens i än högre grad ska kunna undvikas. Bland de statliga företagen återfinns bl.a. Infranord AB som jobbar med anläggningsarbete, Swedesurvey som sysslar med lantmäteri-tjänster i utlandet och ett ryskt bolag som ägs tillsammans med staden Sankt Petersburg. Det är bara tre exempel på bolag som inte borde kunna motiveras tillhöra statens kärnverksamheter, och som inte lika gärna skulle kunna drivas av privata aktörer.

Statliga företag har börjat bredda sina verksamheter och etablera sig på nya marknader med de konkurrensfördelar som är unika för företag i statlig ägo och som privata företag inte kommer att kunna konkurrera med på lika villkor. Att skapa inhouse-verksamheter som agerar på öppna marknaden är inte i linje med bolagens uppdrag enligt Kristdemokraterna.

Debatten om den svenska statens ägande är mycket viktig. Det handlar inte i första hand om att sälja företag utan om att staten som ansvarsfull ägare lever upp till rådande lagstiftning. Därför kan det vara intressant med en transparent översyn av de statliga bolagens aktiviteter i form av intern verksamhetsutveckling som sträcker sig utåt mot, och i konkurrens med, andra aktörer.

Alla myndigheter bör också genomgå en översyn av vilka verksamheter som är konkurrerande med privata företag. Det tydligaste exemplet är KrimProd vars verksamhet kan motiveras med att sysselsättning ges till intagna i Kriminalvården – men där särskilt tvätteritjänsterna som erbjuds på öppna marknaden genom deltagande i upphandlingar, inte går att konkurrera med från andra företag med högre kostnader för arbetskraft.

15. Export och frihandel

En förutsättning för att de stora globala klyftorna ska kunna minska är handel på rättvisa villkor över hela världen. Det är främst genom handel som de minst utvecklade länderna med egen kraft kan resa sig ur fattigdomen. Därför måste en fri och rättvis handel utvecklas där geografiska gränser har minskad betydelse. Handelshinder som tullar och exportsubventioner bör alltså motverkas.

Handel binder samman länder och marknader världen över; inte minst tillkom Europeiska gemenskapen, eller EU numera, som en del i arbetet för fred och frihet. Större export gynnar företag, konsumenter och samhällsekonomin i stort då det innebär ökade intäkter och möjligheter till specialisering och storskalighetsfördelar. Också import har positiva effekter på ekonomin då det ger fler valmöjligheter, lägre priser och att varor som skulle vara dyra att producera i exempelvis Sverige kan köpas in billigare från utlandet. Detta gör i sin tur att svenska varor kan produceras till lägre kostnader och bli mer konkurrenskraftiga.

Nära 40 procent av den svenska varuexporten utgörs av industriprodukter som maskiner och transportmedel. Hit räknas bland annat också export av telekomprodukter. Sveriges basindustri med skogs-, stål- och gruv- samt kemiindustrin står också för en betydande del av den svenska varuexporten. Exempel på stora importvaror är olja, bilar samt el- och teleprodukter. Tjänstehandeln domineras av olika slags affärstjänster, tekniska tjänster samt resor, transporter och övriga affärstjänster. I den sistnämnda gruppen ingår bland annat tjänster relaterade till forskning och utveckling

Sedan Sverige gick med i EU 1995 har vi inga egna frihandelsavtal. De frihandelsavtal som gäller för EU gäller också för Sverige. EU har redan idag frihandelsavtal med ett stort antal länder och håller dessutom på att förhandla ytterligare avtal, till exempel med USA, det så kallade TTIP.

Handeln mellan USA och Sverige har stor betydelse för tillväxt och framväxten av nya jobb i vårt land. De pågående förhandlingarna syftar till att lyfta handeln ytterligare och ge EU:s medlemsländer en puff framåt i ekonomin. TTIP kommer att möjliggöra ökad export till USA, vilket behövs efter en lång tid med låga siffror. 91 procent av företagen i Sverige som handlar med USA är små och medelstora företag. Det som kan gynna deras verksamheter är att minska problemen med olika standarder för produkter, certifieringar eller utformning av tariffer som gör det dyrt och svårt. Därför är det av stor vikt för oss kristdemokrater att även de små och medelstora företagens behov täcks upp i TTIP-förhandlingarna.

15.1. Exportstrategi

Regeringen har nyligen lagt fram en ny exportstrategi där man lagt fram 22 prioriterade områden och identifierat fem utmaningar för svensk export: Att nå tillväxtmarknaderna i högre grad, fler små och medelstora företag måste våga och vilja exportera, svenska varor och tjänster måste hamna högre upp i förädlingskedjan, Sveriges attraktionskraft måste öka genom att bland annat locka hit internationella evenemang och att den globala handeln måste hållas uppe.

Kristdemokraterna delar regeringens uppfattning om utmaningarna, och att merparten av förslagen på åtgärder för att möta dem är nödvändiga men att vi i delar av detta ger andra förslag. Att regeringen vill skapa bättre övergång från bistånd till handel genom utökad utbyte med internationella organisationer är en bra väg att gå för att skapa möjligheter för människor till egen försörjning. Men att det är viktigt att EU och andra handelspartner lever upp till sina åtaganden inom "Aid for Trade", som är ett initiativ som syftar till att ta ett helhetsgrepp på handelsrelaterat bistånd.

Regeringens regionala exportcenter där informationen om möjligheter till export och samarbete för finansieringsmöjligheter bland annat ska finnas. Att Business Sweden får utökade medel av regeringen för att koncentrera sig på de största affärerna, ska inte motverka det faktum att fler små och medelstora företag ska få hjälp att växa och

utvecklas. En viktig del kan vara ökad kunskap om vikten av standardisering av produkter och tjänster för att kunna vara intressanta för export till andra länder.

Vi tror också på en ökad uppmärksamhet för EKN – Exportkreditnämnden – som har regeringens uppdrag att främja svensk export och svenska företags internationalisering. Det gör man genom att försäkra exportföretag och banker mot risken för att inte få betalt i exportaffärer, så att de kan genomföra fler säkra exportaffärer. Om företag får bättre information om möjligheten att söka garantier där, kan det bidra till att fler vågar exportera.

15.2. Migration viktigt för ökad export

Öppenhet och solidaritet har bidragit till att Sverige har byggt relationer till många länder runtom i världen. Hur Sverige kan ta tillvara de människor som kommer hit är en viktig fråga för den enskilde som kommer men också för Sveriges utveckling. Därför är det angeläget med en fungerande integrationspolitik. Vi bör skapa ett bra klimat för arbete och eget företagande, där kunskap om olika affärskulturer och personer med stora språkkunskaper, kan bidra till ökad export.

16. Anslagsbesparing

Kristdemokraterna bedömer att det finns utrymme för en justering av anslagen till de myndigheter som tillämpar pris- och löneomräkning (PLO). Lönekostnader svarar för en betydande del av myndigheternas utgifter. En nedjustering av PLO skulle bidra till effektivisering av myndigheterna, samtidigt som det finansierar prioriterade satsningar. Justeringen är beräknad som en 30-procentig minskning av PLO-uppräknningen under 2017–2020, vilket innebär 1,9 miljarder 2017 och därefter 29 fram till 2020.

Myndigheter inom utgiftsområde 4 och 6, såsom Polismyndigheten och Försvarmakten, är undantagna från PLO-besparingen.

Penilla Gunther (KD)

Jakob Forssmed (KD)

Aron Modig (KD)

Caroline Szyber (KD)

Robert Halef (KD)

Désirée Pethrus (KD)

Larry Söder (KD)